بولتن شماره ۲۲- شرکت پژوهشی پیام امروز

قانون اساسی جمهوری اسلامی ضد حقوق بشر است

پیروز دوانی

آخرین نوشته پیروز دوانی که سرنوشت او را رقم زد

اما در قانون اساسی جمهوری اسلامی اساس بر عدم تساوی و تبعیض است. در اصل ۱۲ «دین رسمی ایران اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی شافعی، مالکی و حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می‌باشد و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند...» بنا بر این ایرانیان مسلمان به شیعه و غیر شیعه تقسیم می‌شوند و فقه شیعه (یعنی قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی) درباره ایرانیان غیر شیعه (به جز در مسائل مربوط به احوال شخصیه) اجرا می‌شود. از سوی دیگر نظام حکومتی «ولایت فقیه» از دید ایرانیان غیر شیعه مشروعیت مذهبی ندارند و بدعت است و هیچ یک از ایرانیان غیر شیعه نمی‌توانند به مناصب و مقامهای انحصاری روحانیون (ولی فقیه، خبرگان، فقهای شورای نگهبان، رئیس قوه قضائیه، رئیس دیوان عالی، دادستان کل کشور و به طور کلی قضاوت با توجه به اصل ۱۶۳ قانون اساسی) دست یابند. طرفه اینکه این تبعیض‌ها درباره ایرانیان شیعه هم مصداق دارد و این عناوین و مقامات جزو حقوق انحصاری روحانیون است.

نمونه دیگری از تبعیض مذهبی در اصل ۱۳ آمده که به موجب آن «ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیتهای دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آئین خود عمل می‌کنند». از این اصل این نتایج بر می‌آید:

۱- اقلیت‌های مذهبی دیگر رسمیت ندارند و در انجام مراسم دینی خود آزاد نیستند.

۲- سه اقلیت شناخته شده هم تابع قوانین اسلامی‌اند (به جز در احوال شخصیه). ۳- آزادی برگزاری مراسم مذهبی آنان هم محدود به قانون (یعنی فقه شیعه) است.

۴- آنان نه تنها مشمول تمام تبعیض‌های رایج درباره ایرانیان مسلمانان غیر شیعه هستند، بلکه در انتخابات مجلس شورای اسلامی هم با مسلمانان حقوقی مساوی ندارند (ر.ک اصل ۶۴ قانون اساسی). اصل ۱۴ درباره سایر اقلیتهای مذهبی ایرانیان بی دین است و به مسلمانان توصیه شده که نسبت به آنان «اخلاق حسنه و قسط و عدل و اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند» البته در اینجا مشخص نشده است که منظور از حقوق انسانی، صرفاً حق زندگی بوده است یا حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را هم در بر می‌گیرد. اما همین توصیه هم محدود به این است که آنان «بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام نکنند». مفهوم مخالف این حکم این است اگر اینان بر ضد جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام کنند، نه از «قسط و عدل و اسلامی» برخوردار می‌شوند و نه از «حقوق انسانی» (حق زندگی). و یعنی جواز برادرکشی در متن قانون اساسی!

تبعیض عقیدتی- سیاسی

در اصل ۱۹ قانون اساسی بیان شده که «مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود». مشخص است که از «عقیده و مذهب» به عنوان وجه تبعیض ذکری نرفته و رسماً تبعیض مذهبی و تبعیض عقیدتی مورد قبول قانون اساسی قرار گرفته است. در قانون اساسی جمهوری اسلامی، همه آزادیهای اساسی منوط و محدود به رعایت «مبانی اسلام» (بخوانید مصالح جمهوری اسلامی) شده‌اند. آزادی انتشارات، مطبوعات، احزاب، جمعیت‌های سیاسی و صنفی، آزادی اجتماعات، آزادی کار، در چهارچوب «موازین اسلامی» شناخته شده‌اند (اصول ۲۴، ۲۶، ۲۷ و ۲۸ قانون اساسی). از سوی دیگر مرجع تشخیص مبانی و موازین اسلامی هم خود حضرات هستند. ولی فقیه که عالیترین مقام و مرجع برای تشخیص اسلام از غیر اسلام است و فتاوی او واجب الاتباع. رئیس قوه قضائیه هم که منصوب اوست و بدین ترتیب همه آزادیهای اساسی در چنبره صلاحدید و تصمیم یک فرد گرفتار هستند.

تبعیض جنسی

مورد دیگر تبعیض در قانون اساسی، تبعیض جنسی است. در اصل ۱۹ آمده که «مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود». ملاحظه می‌کنیم که از «جنس» به عنوان وجه تبعیض و امتیاز ذکری نرفته. اصل ۲۰ می‌گوید که «همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.»

توجه دارید که صحبت از حقوق مساوی نیست، نمی‌گوید که مرد و زن از حقوق مساوی برخوردارند. بلکه می‌گوید زن و مرد یکسان در حمایت قانونند. اما اگر قانون متضمن تبعیض باشد، جایی برای گله و اعتراض نیست! در بسیاری از قوانین حقوق زن و مرد مساوی نیست، ولی زن و مرد به گونه مساوی زیر حمایت قانونند!

یعنی قانون غیر مساوی درباره همه، به طور مساوی اجرا می‌شود! از سوی دیگر حقوق مدنی در رده حقوق مندرج در اصل ۲۰ نیست، زیرا که زن و مرد از حقوق مدنی مساوی برخوردار نیستند (ارث، طلاق، ولایت و حضانت اطفال...) در بند ۵ اصل ۲۱ آمده که «مادران شایسته در صورت نبودن ولی شرعی» می‌توانند قیمومت فرزندان خود را عهده‌دار شوند. یعنی حق ولایت در قانون اساسی از مادر سلب می‌شود. ولایت حق انحصاری پدر است و در صورت فوت او حق پدر بزرگ. مادر در صورت فوت پدر بزرگ هم حق ولایت ندارد و تنها می‌تواند قیم شود آنهم بشرط اینکه «شایسته» باشد و سرپرستی او در «جهت غبطه» (مصلحت) فرزندش باشد!! در زمینه حقوق سیاسی- اجتماعی هم تبعیض جنسی (بر خلاف اصل ۲۰) در متن قانون اساسی به چشم می‌خورد. صرفنظر از اینکه مقامات و مشاغل کلیدی انحصاری روحانیون در دسترس زنان نیست، تصدی به مقام ریاست جمهوری و قضاوت هم برای آنان امکان پذیر نمی‌باشد (ر.ک به اصول ۱۱۵ و ۱۶۳ قانون اساسی)

با قانون اساسی کنونی نمی‌توان به جامعه مدنی دمکراتیک دست یافت

قانون اساسی کنونی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر حکومت دینی و اصل ولایت فقیه -نقض اصل حاکمیت کامل مردم- اعمال تبعیض مذهبی و عقیدتی- نقض آزادی کامل عقیده بیان، قلم، مطبوعات، فعالیت احزاب و سازمانهای سیاسی و تشکل‌های صنفی مستقل- عدم ارائه پیگیر و قاطع خواستها و حقوق دمکراتیک مردم- ... یک قانون اساسی غیر دمکراتیک و غیر مردمی است. از این رو اجرا و رعایت قانون اساسی و حاکمیت قانون یک اقدام عمومی فراگیر موجود در جامعه نیست. با التزام به این قانون اساسی نمی‌توان به مردم سالاری و حاکمیت دمکراتیک قرار گرفته است. در اصول